

Een algemene berekeningsmethode voor de inbreng bij boedelscheiding

1. Artikel 1134 B.W. houdt zich bezig met een eeuwenoud probleem in het erfrecht: het risico dat de inbrenger méér moet inbrengen dan hij uit de nalatenschap ontvangt.

Nu kan men zich om te beginnen¹ afvragen wat natuurlijker is dan dat hij, die een voorschot op de nalatenschap ontvangt (als men een schenking aan een kind tenminste zo wil duiden), en later blijkt dat voorschot "te groot" te zijn geweest, verplicht wordt hetgeen hij achteraf te veel heeft ontvangen terug te geven.

Niettemin is het kennelijk door de eeuwen heen in vele rechtsstelsels als onbevredigend gevoeld dat een inbrenger meer moet inbrengen dan hij daarna uit de nalatenschap ontvangt. De oplossing van het probleem ligt vanouds voor de hand: de inbrenger moet maar een deugdelijke berekening maken: blijkt hij erop in te schieten dan kan hij verwerpen. In het navolgende zal ik enige opmerkingen maken over die berekening. Ik zal de *collatio dotis* terzijde laten en mijn aandacht, naast de klassieke *collatio* door de geëmancipeerde, alleen richten op de ook thans nog bestaande *collatio donationis*, de inbreng van ons BW.²

2. Reeds Paulus heeft ons probleem onderkend, getuige de bekende Digestentekst D. 37,6,2,5:

(Paulus) Si tres emancipati, duo in potestate sint, Gaius Cassius libro septimo iuris civilis tertias conferendas putat, ut emancipati, quia invicem non conferant, unius loco sint: nec indignari eos oportere, si plus conferant et minus accipiant, quia in potestate eorum fuit bonorum possessionem omittere. Iulianus quoque Cassii sententiam sequitur.

---

1. Met H.J. Hamaker, Over inbreng naar aanleiding van art. 1134 BW, WPNR 29e jaargang (1898) nrs.1508/11 waarnaar ik voor wat betreft een geschiedkundig overzicht verwijs. Zie ook Asser-Meijers-Van der Ploeg, Erfrecht (8e dr., Zwolle 1980) p. 371.

2. Zie Kaser-Wubbe, Romeins Privaatrecht (Zwolle 1971) § 73 IV.

(Vert.: Wanneer drie kinderen geëmancipeerd zijn, en twee kinderen staan nog onder de patria potestas, dan, zo meent Gaius Cassius in het zevende boek van zijn commentaar op het ius civile, moeten derde delen worden ingebracht (= moet elke geëmancipeerde twee/derde gedeelte van het door hem verworvene inbrengen (3)), opdat geëmancipeerden, omdat zij onderling niet behoeven in te brengen, de plaats van één innemen, en zij behoren niet verontwaardigd te zijn als zij meer inbrengen en minder verkrijgen, omdat het in hun macht is geweest geen beroep te doen op de bonorum possessio. En Julianus volgt de mening van Cassius).

3. De reden van de inbreng was in het Romeinse recht, zoals bekend, dat als de uit de vaderlijke macht ontslagen kinderen onder de vaderlijke macht van de overledene waren gebleven, al hun inkomsten in het vermogen van hun vader gevallen zouden zijn, zodat hun medeërfgenenam daarvan zouden hebben meege profiteerd. Willen zij dus als erfgenamen iets uit dat vermogen verkrijgen, dan moeten zij eerst hun inkomsten daarin inbrengen. Anders zouden zij zonder meer delen in de nalatenschap die onder meer de verdiensten van hun niet geëmancipeerde broers bevatte.

Ik laat het specifiek-Romeinsrechtelijke fenomeen dat inbrengplichtigen over en weer niet hoeven in te brengen en het daarmee samenhangende probleem wat Paulus met "derde delen" heeft bedoeld, onbesproken: het is voor ons onderwerp niet van belang. De vraag blijft wel: hoe de berekening waarvan Paulus spreekt, moet worden uitgevoerd. Onze tekst geeft daar geen antwoord op, ik zal proberen daar iets over te zeggen.

4. Naast de uitvoering van de berekening roept ook de door Paulus aangeprezen verwerping vragen op, zij het van andere aard. Een bezwaar tegen die oplossing is dat de verwerping een laatste redmiddel is waaraan grote praktische en psychologische bezwaren verbonden kunnen zijn.

Ik memoreer daarnaast de gedachte van Diephuis⁴ die als nadeel

---

3. Deze verklaring ontleen ik aan het commentaar van de Accursische Glosse op deze tekst.

4. G. Diephuis, Het Nederlandsch Burgerlijk Regt, IX (Groningen 1884) p. 278.

noemt dat in geval van een verwerpende erfgenaam aanwas plaatsvindt bij de mede-erfgenamen niet alleen van de baten maar ook van de schulden, zodat bij toepassing van art. 1134 de mede-erfgenamen voor een geringere breuk in de schulden moeten bijdragen. Zolang de nalatenschap positief is maakt het wat dat betreft voor de mede-erfgenamen niets uit of de inbrengplichtige verwerpt dan wel zich beroept op art. 1134⁵, zoals zonder moeite is te zien aan de hieronder sub 5 vermelde formule. Uiteraard gaat het bezwaar van Diephuis wèl op als het saldo van de nalatenschap negatief is. Immers de boedelcrediteuren spreken alle erfgenamen bij toepassing van 1134 aan voor hun oorspronkelijke delen, bij verwerping de erfgenamen die niet verworpen hebben voor de delen na toepassing van de aanwas (hoe die aanwas ook mag uitvallen, zie onder 10).

In dat geval overigens zal alleen verwerpen of beneficiair aanvaarden baten: maar dat is een geheel ander probleemgebied. Niettemin zat Diephuis in zoverre op het goede spoor, zoals elke notariële practicus zal weten, dat verwerping door een naaste bloedverwant soms onaanvaardbaar veel extra werk met zich mee kan brengen: licht blijken allerlei achterneven subsidiair bij versterf te erven die omstreeks 1930 ons land hebben verlaten en ergens in Canada moeten leven.

5. Nu wordt, zoals gezegd, het probleem dat een inbrengplichtige zal verwerpen en daardoor moeilijk op te sporen versterf-erfgenamen aan bod komen in het huidige recht voorkomen door artikel 1134 BW⁶ luidende:

"Indien de inbreng meer bedraagt dan het erfdeel, behoeft dat meerdere niet te worden ingebracht ...⁷.

Reeds vroeg⁸ is voor de berekening van de inbreng aangegeven dat

---

5.Hamaker, t.a.p. p. 582 nt. 3

6.CC en BBW 845, vgl. BGB § 2056, en Ak 1900.

7.Merkwaardig genoeg werd de rechter nog kort geleden geroepen dit te bevestigen: Hof 's-Hertogenbosch 2 jan. 1979 NJ 1980 nr 399.

8.Hamaker, p. 619, zie ook Asser-Meijers-Van der Ploeg, p. 382.

men het eenvoudigste kan redeneren: de inbrenger brengt evenveel in als hij terugkrijgt, derhalve komt hem uit de nalatenschap nihil toe, en dus wordt hij verder buiten de beschouwing gehouden en wordt de nalatenschap uitgerekend als had hij verworpen.

Deze methode komt overeen met de moderne, in zwang zijnde formule, luidende:

$$i = \frac{N + i}{k}$$

waarbij i = maximum inbreng van inbrengplichtige

N = nalatenschap

k = aantal kinderen (A t/m K)

zodat

$$k i = N + i \quad \text{of} \quad (k-1)i = N$$

of

$$i = \frac{N}{k-1} \quad \text{-----} \quad (1)$$

Voorts is op grond van art. 1134, als bijvoorbeeld A de inbrengplichtige is:

$$i = E_A \quad \text{-----} \quad (2)$$

waarbij

$$E_A = \text{abintestaaterfdeel van A}$$

uit (1) en (2) volgt

$$E_A = \frac{N}{k-1} \quad \text{-----} \quad (3)$$

En aangezien alle erfgenamen hetzelfde ontvangen (het probleem van de erfgenamen bij plaatsvervulling bespreken wij later) is

$$E_A = E \quad \text{-----} \quad (4)$$

Hierin is E het erfdeel bij versterf van alle erfgenamen.

Uit (3) en (4) volgt:

$$E = \frac{N}{k-1}$$

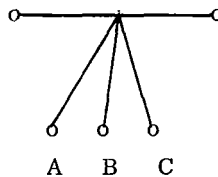
wat te bewijzen was.

Hierbij moet men uiteraard bedenken dat E_A gecompenseerd wordt met i.

6. Tot zover geen problemen. Wanneer echter meer dan één kind moet inbrengen wordt het ingewikkelder, omdat dan de inbreng van de een (met zijn maximum) de grootte van de nalatenschap en daarmee het maximum van de inbreng van de ander beïnvloedt.

Immers het kan voorkomen dat slechts bij één der erfgenamen de inbreng groter blijkt te zijn dan hetgeen hij terug krijgt, en dat hij derhalve buiten de berekening gehouden wordt, en dat daardoor hetgeen een der andere erfgenamen verkrijgt niet meer groter of gelijk is dan zijn inbreng.

Om een voorbeeld te geven:

De erflater laat drie kinderen A, B en C na zonder bij uiterste wilsbeschikking over zijn nalatenschap te hebben beschikt. A heeft onder de levenden f 110.000,-- als gift ontvangen, B f 40.000,--, C f 20.000,--.

De nalatenschap bedraagt f 10.000,--. Na volledige inbreng zou de nalatenschap f 180.000,-- bedragen hebben, waartoe elk der kinderen voor één derde gedeelte of f 60.000,-- gerechtigd zijn. A brengt nu f 50.000,-- in, te weten zijn schenking van f 110.000,-- minus de hem toekomende f 60.000,--, ontvangt dus per saldo niets uit de nalatenschap maar moet nog toe geven. B ontvangt

f 20.000.-- en moins prenant en C idem f 40.000.--. Verwerpt nu A of roept hij artikel 1134 in, dan zal de nalatenschap na volledige inbreng door B en C bedragen f 70.000.-- waarin B en C elk voor de helft of f 35.000.-- gerechtigd zijn, waardoor nu ook voor B artikel 1134 gaat spelen.

Het komt dan wat dat betreft op hetzelfde neer of B verwerpt, d.w.z. de nalatenschap gaat in zijn geheel naar C, die dus per saldo f 30.000.-- heeft verkregen.

7. Hamaker⁹ stelt - op zichzelf terecht - dat bij twee kinderen die beiden begiftigd zijn de meest begiftigde het verschil tussen de schenking aan hem en die aan zijn broer moet inbrengen en de broer niets.

In ons geval (waarin meer dan twee kinderen een rol spelen) kan die gedachte geen oplossing bieden: wij zouden dan net moeten doen of A f 90.000.--, B f 20.000.-- en C nihil als gift heeft ontvangen, zodat wij t.a.v. A en B toch weer op de hiervoor geschetste methode moeten terugvallen.

8. Een geheel andere methode wordt wel in de praktijk toegepast waarbij E de erfenis is en de inbreng van A, B en C onbekend wordt verondersteld en aangeduid met

i_a , i_b en i_c .

Dan is $i_a = 1/3 (E + i_a + i_b + i_c)$

$i_b = 1/3 (E + i_a + i_b + i_c)$ en

$i_c = 1/3 (E + i_a + i_b + i_c)$

9.t.a.p. p. 605

waaruit zou volgen dat:

$$i_a = i_b = i_c$$

Dit resultaat veroordeelt zichzelf: het zou toch niet te verdedigen zijn dat A hier in alle gevallen niet meer hoefde in te brengen dan C.

9. Ik heb in samenwerking met mijn vader¹⁰ onderzocht of het ook in zulk een geval mogelijk was een eenvoudige formule als de bovenstaande op te stellen, hetgeen ons niet is gelukt; wij hebben de indruk dat, als er al een algemene formule valt uit te denken het geen eenvoudige zal zijn. Toen de algebraïsche weg aldus onbegaanbaar leek, heb ik het over een andere boeg gegooid, uitgaande van de gedachte dat het effect van artikel 1134 lijkt op dat van verwerping. Een staaltje van de alsdan toe te passen methode hebben wij al in het zoëven gegeven voorbeeld gezien.

Stel meerdere kinderen zijn inbrengplichtig. Alsdan nemen wij aan dat alle kinderen inbrengen, en bekijken dan of voor degene die het meest moet inbrengen aanleiding is artikel 1134 in te roepen. Het is daarbij irrelevant of t.z.t. zal blijken dat diens broers of zusters óók niet voor 100% hoeven in te brengen.

Is immers bij een volledige inbreng door zijn broers of zusters al artikel 1134 op hem van toepassing dan zal dat in ieder geval zo zijn als zij minder inbrengen.

Vervolgens rekenen wij de zaak opnieuw uit, net doende of degene die het meest moest inbrengen heeft verworpen, en passen dan ten opzichte van degene die op één na het meest moet inbrengen dezelfde redenering als zonet toe. Enzovoort.

In het gegeven voorbeeld zien wij dat B en C's aandeel daalt van f 60.000,-- naar f 35.000,--. Het is gemakkelijk in te zien dat dit altijd het geval is wanneer wij een gemiddelde van een verzameling aantallen uitrekenen en daarna het gemiddelde van al die aantallen uitgezonderd het grootste: het gemiddelde zal dan dalen. Derhalve

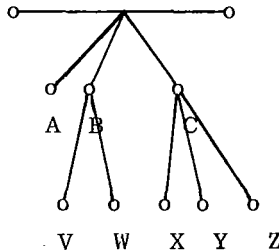

10.Drs H. Pleysier, emeritus lector in de Wiskunde aan de Economische Faculteit van de Erasmus Universiteit te Rotterdam.

kan zich nooit het probleem voordoen dat B in een gegeven casus na "verwerpen" van A méér bij versterf zou verkrijgen en daardoor tot méér inbreng verplicht zou zijn, wat voor de vraag of A moet "verwerpen" van belang zou kunnen zijn.

10. Moeilijker wordt het wanneer niet slechts kinderen opkomen, maar ook verdere afkomelingen bij staken, en een gift aan een plaatsvervuller is gedaan.

Voorbeeld:

De erflater heeft niet bij uiterste wilsbeschikking over zijn nalatenschap beschikt. Hij had drie kinderen, t.w. A, B en C waarvan B en C aan erflater zijn vóóroverleden onder achterlating van erflaters kleinkinderen V en W respectievelijk X, Y en Z. Z heeft bij wege van schenking f 60.000,-- ontvangen, de nalatenschap bedraagt f 30.000,--. De eerste vraag is of Z moet inbrengen.

Artikel 1135 geeft daarop geen antwoord, de heersende leer neemt aan van wel¹¹. Wanneer dan Z volledig inbrengt zal de nalatenschap f 90.000,-- bedragen waaruit Z één negende gedeelte of f 10.000,-- erft. Wanneer wij nu artikel 1134 toepassen doemt de vraag op voor welke breukdelen de overigen gerechtigd zijn in de nalatenschap van f 30.000,--.

---

11. Zie Asser-Meijers-Van der Ploeg, p. 381; deze leer is niet zo goed te rijmen met de opvatting dat de inbreng berust op de veronderstelde wil des erflaters in het geval de schenking heeft plaatsgevonden toen C nog leefde.

In de eerste plaats onderzoeken wij wat er zou gebeuren als wij in plaats van een beroep te doen op de werking van art. 1134 kiezen voor verwerping.

Op grond van art. 1104 zou A verkrijgen één/derde gedeelte van f 30.000,-- of f 10.000,--, V en W elk één/zesde gedeelte of f 5.000,-- en X en Y eveneens één/zesde. Het deel van Z is dus uitsluitend aangewassen bij zijn "staakgenoten" X en Y¹², zodat de erfgenamen verkrijgen in de verhouding 2:1:1:1:1.

Artikel 1105 echter geeft, naar de letter genomen, een andere oplossing: het breukdeel ad $1/9$ van Z wordt over zijn mede-erfgenamen verdeeld in dier voege dat het wordt verdeeld over "degenen, die tot hetzelfde zouden zijn geroepen, indien degene die verwerpt bij het overlijden des erflater niet in leven ware geweest", en, zo mogen wij m.i. als consequentie trekken, ook in de verhouding die alsdan tussen hen bestaan zou hebben, d.w.z. $A:V:W:X:Y = 1/3:1/6:1/6:1/6:1/6 = 2:1:1:1:1$. A zou dan verkrijgen van die $1/9$ welke van Z afkomstig is $2/6$ of $2/54$, V, W, X en Y elk $1/6$ van $1/9$ of $1/54$. A krijgt aldus in totaal $1/3 + 2/54 = 20/54$, V en W elk totaal $1/6 + 1/54 = 10/54$, X en Y elk totaal $1/9 + 1/54 = 7/54$ ¹³. De heersende leer is echter, zoals wij in noot 12 zagen, anders: art. 1104 prevaleert boven art. 1105.

Men zou ook nog een variant op het door Opzoomer verdedigde stelsel kunnen verzinnen waarbij het breukdeel van Z aanwast bij zijn mede-erfgenamen in de verhouding waarin zij stonden vóór de verwerping, namelijk:

$A:V:W:X:Y = 1/3:1/6:1/6:1/9:1/9 = 6:3:3:2:2$. Aangezien deze verdeling in de wet geen steun vindt kunnen wij voor wat betreft de gevolgen van de verwerping eraan voorbijgaan, bij de bespreking

---

12.Zo Pitlo-Van der Burght (5e dr., Arnhem 1981), p. 263 en Klaassen-Eggens-Luijten, Erfrecht (9e dr., Zwolle 1982) p. 291 en waarschijnlijk Asser-Meijers-Van der Ploeg, p. 283. Vgl. ook Suijling-Dubois p. 65.

13.Zo Opzoomer IV p. 422 noot 3. Nemen wij Asser-Meijers-Van der Ploeg p. 283 in de vijfde zin van onderen naar de letter dan komen wij op hetzelfde resultaat uit, tenminste als wij "het erfdeel" lezen als "het erfdeel van hem die verwerpt". Waarschijnlijk is dit niet de bedoeling: vgl. Asser-Meijers (4e dr. 1941) p. 281.

van de mogelijke gevolgen van het inroepen van art. 1134 kom ik erop terug.

11. Nadat wij aldus de verschillende mogelijke gevolgen van de artikelen 1104 en 1105 hebben gezien, doet de vraag zich voor of wij de werking van art. 1134 qua berekening gelijk mogen stellen met een verwerping, meer in het bijzonder met welk theoretisch mogelijk gevolg van verwerping.

Eerst een aanhaken aan de heersende leer bij de verwerping: art. 1104 prevaleert boven art. 1105, m.a.w. in het zoëven gegeven voorbeeld: Z, zich beroepende op art. 1134, zou dan teweeg brengen dat de reële nalatenschap wordt verdeeld in de verhouding $1/3:1/6:1/6:1/6:1/6 = 2:1:1:1:1$.

Zover ik kan zien¹⁴ wordt deze oplossing voor de werking van art. 1134 door niemand verdedigd, wat toch wel merkwaardig is gezien de onderlinge samenhang tussen de artikelen 1133 en 1134: 1134 moet 1133 voorkomen vanwege de onelegantie der verwerping, het is dan ook te overwegen of de artikelen ook niet voor het overige dezelfde werking moeten hebben.

Het toepassen van het stelsel dat Opzoomer op grond van art. 1105 voor wat betreft de werking van de verwerping voorstond wordt op het terrein van art. 1134, voor zover ik zie, evenmin door iemand verdedigd, ook niet door Opzoomer zelf; ik zou er zelf ook niet zoveel voor voelen: als men al analogie met verwerping wenst, dan toch liever met het handzamer artikel 1104.

Men zou echter ook nog kunnen denken aan het Duitse recht¹⁵ waarin het 1/9 deel van Z aanwast aan zijn mede-erfgenamen in de verhouding waarin zij stonden vóór het beroep op § 2056 BGB (ons art. 1134), d.w.z. $A:V:W:X:Y = 1/3:1/6:1/6:1/9:1/9 = 6:3:3:2:2$. A

---

14. Asser-Meijers-Van der Ploeg p. 382 stelt dat het geen verschil maakt "of de erfgenaam, die meer dan zijn erfdeel heeft gekregen, verwerpt of inbrengt, zelfs niet indien de erfenis bij staken verdeeld wordt ...". Aangezien op p. 283 voor de verwerping de mening van Asser-Meijers-Van der Ploeg niet geheel duidelijk is geldt zulks ook voor art. 1134.

15. Staudinger V. Teil 1 (11e dr., Berlin 1954) p. 61, cf. Bartholomeyczik-Schlüter, Erbrecht (10e dr., München 1975) § 40 IV 2e.

zou dan erbij krijgen $1/9 \times 6/16 = 1/24$, zodat hij per saldo ontvangt $1/3 + 1/24 = 9/24 = 6/16$, V en W zouden erbij krijgen elk $1/9 \times 3/16 = 1/48$, zodat zij per saldo verkrijgen elk $1/6 + 1/48 = 3/16$, X en Y zouden erbij krijgen elk $1/9 \times 2/16 = 1/72$, zodat zij per saldo verkrijgen elk $1/9 + 1/72$ ofwel $2/16$, waarna wij constateren dat zij uiteindelijk de nalatenschap hebben verdeeld in de verhouding die tussen hen bestond vóórdát het beroep plaats vond: 6:3:3:2:2.

Deze "Duitse" oplossing lijkt mij eigenlijk de juiste als men de gedachte in het oog houdt dat de erfgenaam-inbrenger deelgenoot is en blijft¹⁶, derhalve blijven X, Y en Z gedrieën in de staak van de vóóroverleden C zitten en krijgen X en Y nog steeds maar $1/3$ van wat A kreeg en $2/3$ van wat V en W kregen.

Het bedrag i dat Z inbrengt en moins prenant komt alle deelgenoten pondspondsgelijke ten goede, en omdat Z zijn hoedanigheid van erfgenaam niet verloren heeft betekent "pondspondsgelijke" hier: naar de verhouding die bestaat volgens het versterferrecht, en evenzo drukt het bedrag i dat hij en moins prenant uit de nalatenschap verkrijgt volgens dezelfde sleutel op zijn mede-erfgenamen. Aangezien aldus i met i wordt gecompenseerd wordt de reële nalatenschap per saldo volgens die sleutel verdeeld. Deze oplossing is de heersende leer¹⁷.

12. Een volgend probleem rijst wanneer aan meer dan één plaats-
vervuller een schenking is gedaan.

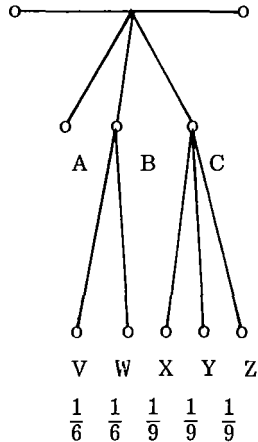
Ik ontleen het voorbeeld weer aan Staudinger¹⁸ met een uitwerking naar die "Duitse" leer:

---

16. Klaassen-Eggens-Luijten p. 376 en Pitlo-Van der Burght, p. 330, cf. reeds Hamaker p. 619.

17. Pitlo-Van der Burght p. 330, Asser-Meijers-Van der Ploeg (waarschijnlijk) p. 382, Klaassen-Eggens-Luijten p. 376 (met enigszins andere argumentatie, Suyling-Dubois p. 406 no. 306 (voor een andere casus)).

18. A.w. p. 61.

W heeft vooraf bij wege van schenking gekregen f 8.000,-- en Z f 12.000,--, welke bedragen zij moeten inbrengen. De nalatenschap die abintestaat vererft bedraagt f 28.000,--. Na algehele inbreng bedraagt de te verdelen massa f 48.000,--. Z zou verkrijgen $\frac{1}{9}$ of f 5.333,33 en op hem is dus ons artikel van toepassing. W zou verkrijgen $\frac{1}{6}$ of f 8.000,-- en speelt net quitte.

Als Z zich op art. 1134 beroept wordt de te verdelen massa f 36.000,--. A, V, W en Y verdelen dat bedrag in de verhouding $\frac{1}{3}:\frac{1}{6}:\frac{1}{6}:\frac{1}{9}:\frac{1}{9}$ of 6:3:3:2:2, derhalve ontvangt W $\frac{3}{16}$ of f 6.750,-- zodat ook hij onder artikel 1134 valt. Derhalve wordt de te verdelen massa f 28.000,--. Dit verdelen A, V, X en Y in de verhouding: $\frac{1}{3}:\frac{1}{6}:\frac{1}{9}:\frac{1}{9}$ of 6:3:2:2, derhalve krijgt A $\frac{6}{13}$ of f 12.923,68, V $\frac{3}{13}$ of f 6.461,54 en X en Y elk $\frac{2}{13}$ of f 4.307,69.

13. Het probleem bij dit soort casusposities is echter dat men niet zo eenvoudig kan zeggen wie "het meeste onder de levenden heeft verkregen" omdat men daarmee kan bedoelen wie absoluut het meest kreeg of wie het meest kreeg in verhouding tot wat hij a.i. had moeten verkrijgen.

Ik moet de gegeven methode dus wijzigen en kom dan tot het volgende: Stel meerdere afkomelingen zijn inbrengplichting. Alsdan nemen wij aan dat alle afkomelingen inbrengen, en bekijken dan of iemand minder krijgt dan hij inbracht. Wij laten degene die "het meest gepakt wordt", d.w.z. in absolute zin het meest moet inbrengen, een beroep op artikel 1134 doen, en zoals wij zagen zal degene die eventueel toch al, zij het, in ieder geval in absolute

zin, minder "gepakt" werd, daardoor nog meer tekortkomen en kan het ook gebeuren dat iemand die quitte speelde, of nog wat kreeg, nu ook toe moet geven, zodat op deze art. 1134 (a fortiori) toepasbaar wordt. Passen wij op deze laatste art. 1134 toe dan zal misschien iemand die net de dans ontsprong nu ook in de termen van art. 1134 vallen en zo gaan wij door tot 1134 niet meer speelt. In de casus waarvan wij uitgingen dat er slechts kinderen en geen verdere afkomelingen in het spel zijn is een eenvoudiger geval dan het laatstgenoemde; het is eenvoudig in te zien dat daar "wie het meest gepakt is" ook dezelfde is als "wie het meeste onder de levenden verkreeg" zodat de laatstgenoemde methode ook daar te gebruiken is.

14. Men ziet: eenvoudig is het alles niet. Het nieuwe recht handhaaft de inbreng. Ik betreur dat: veel van de doelstelling van de inbreng, te weten "geen lief kindt maken", wordt bereikt door de inkorting op grond van de legitieme. Juist nu in het NBW inbreng en inkorting nog meer op elkaar lijken dan in het huidige BW¹⁹ wordt het naast elkaar bestaan van die twee rechtsfiguren nog meer een hinderlijk relict uit de geschiedenis waar het heden voornamelijk last van heeft.

Het NBW geeft in art. 4.5.4.8 lid 2 de volgende regeling voor ons probleem:

"Inbreng is niet verplicht voor zover de waarde van de gift groter is dan het aandeel van de erfgenaam".

Aangezien de context, minder dan die in het BW, het "aanleunen" aan de consequenties van verwerping pleitbaar maakt, is het voor het geval van inbrengende kleinkinderen nog moeilijker dan thans te bedenken wat de wetgever voor ogen heeft gezweefd.

Ikzelf zou menen: het inbrengende kleinkind dat zich op art. 4.5.4.8 lid 2 beroept blijft erfgenaam, en dus wordt de nalatenschap over zijn mede-erfgenamen verdeeld, om in ons voorbeeld te blijven, in de verhouding 3:2:2:1:1.

---

19. Zie 4.5.4.8 lid 1 in zijn laatste versie zoals vastgesteld bij de Invoeringswet boeken 3-6 (derde gedeelte).

15. Een woord tenslotte dat voor de meeste lezers geheel ten overvloede zal zijn.

Nadat het inbrengprobleem is opgelost komt het inkortingsprobleem op het toneel. Ook daar zitten lastige kanten aan die echter het kader van dit artikel te buiten gaan. Die problemen zijn echter op de traditionele wijze op te lossen.

A.J.H. Pleysier

Leiden, juli 1983